

ОСОБЛИВОСТІ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА СЛОВАЧЧИНІ

Hlebová Miroslava

Ph.D., Department of Biology, Faculty of Natural Sciences, University of SS. Cyril and Methodius
in Trnava, Slovak Republic

Міронєць Людмила Петрівна

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної біології та екології,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
mironets19@gmail.com

Москаленко Микола Павлович

Кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної біології та екології,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
moskalenko_nikolay@ukr.net

Відповідно до Розділу X статті 62 п.15 Закону України «Про вищу освіту» особи, які навчаються у закладах вищої освіти в Україні мають право на вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу [1].

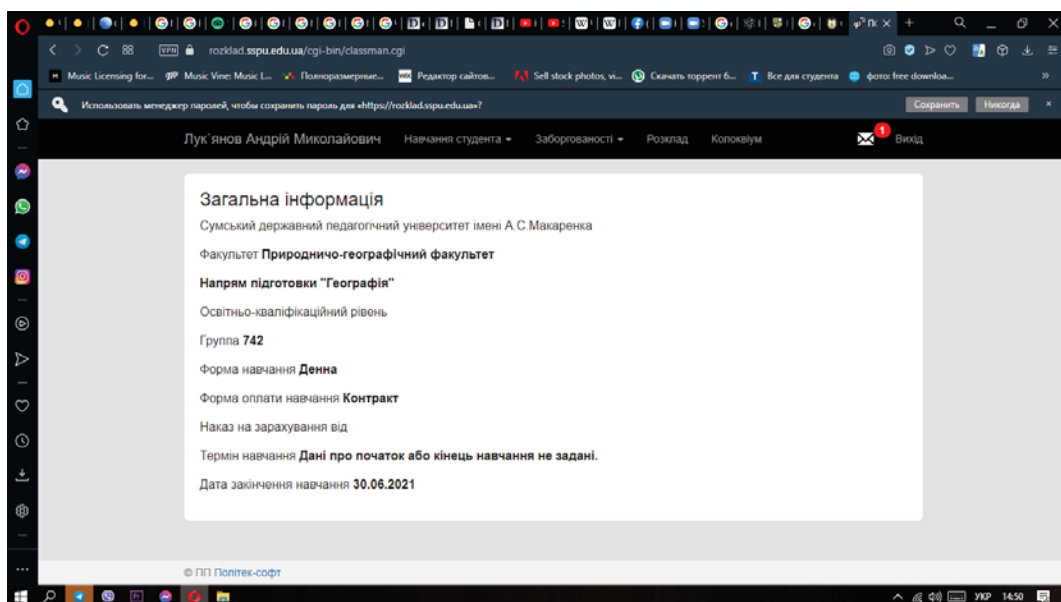

Рис. 1. Вигляд вікна особистого кабінету студента у СумДПУ

У Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка вільний вибір навчальних дисциплін здійснюється відповідно до «Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» [2]. Зокрема, в

університеті сформовано Каталог вибірових дисциплін, який розташований у особистих електронних кабінетах студентів. Відповідно до Положення [2], обсяг вибірових і обов'язкових дисциплін має забезпечити виконання встановленого річного обсягу навчальних кредитів – 60 кредитів на навчальний рік. Таким чином, обсяг вибірових дисциплін для здобувачів рівня бакалавр становить не менше 60 кредитів на весь період навчання, для здобувачів освітнього рівня магістр – не менше 23 кредитів.

Також зазначається, що вибірові навчальні дисципліни не формують результати навчання, що передбачені стандартом вищої освіти для відповідного рівня, але можуть поглиблювати певні з них та розвивати софтскілс. Таким чином, складається ситуація, що із 240 кредитів на ОР Бакалавр, лише 180 кредитів мають забезпечити формування програмових результатів навчання відповідної освітньої програми.

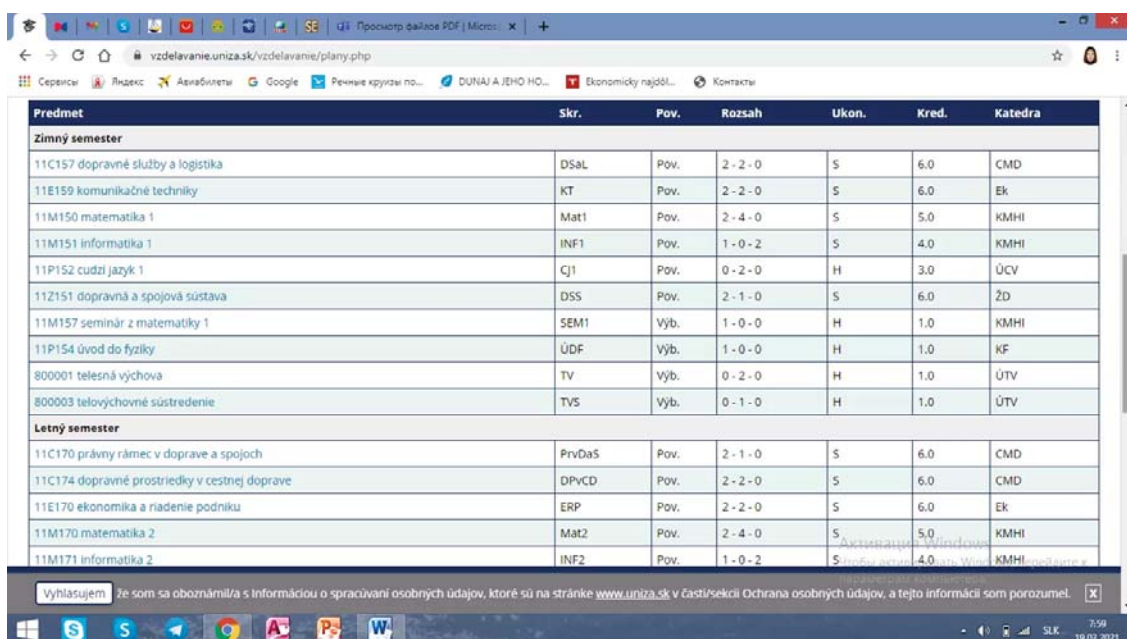
Враховуючи вище зазначене, ми вивчили досвід вільного вибору навчальних дисциплін у деяких закладах вищої освіти (ЗВО) Словацької республіки, зокрема Університету св. Кирила і Мефодія м. Трнава та Жилінського університету. У кожному з цих закладів існує повна автономність між факультетами на предмет побудови індивідуальної траєкторії навчання студентів. Кількість навчальних дисциплін та обсяг кредитів визначається окремо кожним студентом. Результати порівняння представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння порядку реалізації студентами права вільного вибору навчальних дисциплін у різних ЗВО

Ознака	СумДПУ імені А.С. Макаренка (Україна)	Жилінський університет (Словаччина)
Місце вибору	Особистий електронний кабінет	Особистий електронний кабінет
На який термін обирають	На рік	На семестр
Обсяг	Вибіркові і обов'язкові дисципліни становлять 60 кредитів на навчальний рік	Обов'язкові дисципліни становлять – 60 кредитів на рік, вибірові - позакредитні
Одна вибірова дисципліна	Не менше 3 кредитів	Не менше 1 кредиту
Освітній процес	Окрема група	Студент долучається до групи або індивідуально
Вибір	Широкий	Вузкий

Оскільки зміст вибірових навчальних дисциплін не формує результати навчання, то студенти мають можливість обирати ті дисципліни, які допомагають їм краще засвоїти загальні та професійні компетентності. Приклад вікна особистого електронного кабінету студента із Жилінського університету представлено на рис. 2.

Predmet	Skr.	Pov.	Rozsah	Ukon.	Kred.	Katedra
Zimný semester						
11C157 dopravné služby a logistika	DSaL	Pov.	2 - 2 - 0	S	6,0	CMD
11E159 komunikačné techniky	KT	Pov.	2 - 2 - 0	S	6,0	Ek
11M150 matematika 1	Mat1	Pov.	2 - 4 - 0	S	5,0	KMH
11M151 informatika 1	INF1	Pov.	1 - 0 - 2	S	4,0	KMH
11P152 cudzí jazyk 1	CJ1	Pov.	0 - 2 - 0	H	3,0	ÚCV
11Z151 dopravná a spojová sústava	DSS	Pov.	2 - 1 - 0	S	6,0	ŽD
11M157 seminár z matematiky 1	SEM1	Vyb.	1 - 0 - 0	H	1,0	KMH
11P154 úvod do fyziky	ÚDF	Vyb.	1 - 0 - 0	H	1,0	KF
800001 telesná výchova	TV	Vyb.	0 - 2 - 0	H	1,0	ÚTV
800003 telovýchovné sústreďenie	TVS	Vyb.	0 - 1 - 0	H	1,0	ÚTV
Letný semester						
11C170 právny rámec v doprave a spojoch	PrvDaS	Pov.	2 - 1 - 0	S	6,0	CMD
11C174 dopravné prostriedky v cestnej doprave	DPvCD	Pov.	2 - 2 - 0	S	6,0	CMD
11E170 ekonomika a riadenie podniku	ERP	Pov.	2 - 2 - 0	S	6,0	Ek
11M170 matematika 2	Mat2	Pov.	2 - 4 - 0	S	5,0	KMH
11M171 informatika 2	INF2	Pov.	1 - 0 - 2	S	4,0	KMH

Рис. 2. Вигляд вікна особистого кабінету студента у Жилінському університеті

Таким чином, вважаємо цікавим досвід Жилінського університету Словацької республіки у питанні побудови індивідуальної траєкторії навчання студентів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Режим доступу: https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_vilny_vibir_disciplin_e84b5.pdf

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ МЕХАНІКИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Мельник Юрій Степанович

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти, Інститут педагогіки НАПН України
ysm0909@ukr.net

Компетентнісний потенціал курсу фізики основної школи визначено Державним стандартом базової середньої освіти, у якому відображено опорні знання, наскрізні вміння, обов'язкові результати навчання та орієнтири їхнього оцінювання, виокремлено ключові компетентності, якими мають оволодіти школярі після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5-6 класи) і предметного навчання (7-9 класи), встановлено чіткі орієнтири, за якими учні